

Nr 61

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa anslag ur kyrkofonden m. m.; given Stockholms slott den 21 januari 1955.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att *dels* antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond, *dels ock* bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Ivar Persson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen m. m. skall för biskopar och övriga stiftspräster samt vissa andra befattningshavare, som åtnjuter avlöning ur kyrkofonden, bestridas ur nämnda fond. Vidare hemställs om bemyndigande att anställa en stiftsadjunkt för sjömansvård i Stockholms stift samt om anvisande av medel ur kyrkofonden till stifts- och kontraktsadjunkternas expenser för skrivmateriel och telefon. Därjämte föreslås fortsatt bidrag ur kyrkofonden till bestridande av svenska kyrkans medlemsavgift till Lutherska världsförbundet. — För disponerande av medel ur kyrkofonden för bestridande av nämnda arbetsgivarbidrag och expenser föreslås erforderlig ändring av 6 § lagen om kyrkofond.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932
(nr 404) om kyrkofond

Härigenom förordnas, att 6 § lagen den 30 augusti 1932 om kyrkofond¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Gällande lydelse:

6 §.

Enligt vad — — — Luleå stift.
Ytterligare skola — — — kyrko-
fonden utgöras:

1) Kostnad för — — — annan
ordning;

2) kostnad för — — — för prä-
ster;

3) bidrag, som — — — åt döv-
stumma;

4) kostnad, som — — — äger
tillämpning;

5) kostnad, enligt bestämmande
av Konungen och riksdagen, för
arvoden åt icke prästvigda tjänste-
biträden åt församlingspräster;

6) anslag, som — — — äger
samband;

7) kostnad för — — — till
kyrkofonden;

8) belopp, som — — — avlö-
ningen bidraga;

9) anslag till — — — kyrkligt
ändamål.

Föreslagen lydelse:

6 §.

Enligt vad — — — Luleå stift.

Ytterligare skola — — — kyrko-
fonden utgöras:

1) Kostnad för — — — annan
ordning;

2) kostnad för — — — för prä-
ster;

2 a) *annan kostnad, enligt be-*
stämmande av Konungen och riks-
dagen, för i prästlönereglementet
avsedda präster;

3) bidrag, som — — — åt döv-
stumma;

4) kostnad, som — — — äger
tillämpning;

5) kostnad, enligt bestämmande
av Konungen och riksdagen, för
icke prästvigda tjänstebiträden åt
församlingspräster;

6) anslag, som — — — äger
samband;

7) kostnad för — — — till
kyrkofonden;

8) belopp, som — — — avlö-
ningen bidraga;

9) anslag till — — — kyrkligt
ändamål.

Denna lag träder i kraft den 1
juli 1955.

¹ Senaste lydelse, se 1954: 272.

Utdrag av protokoll över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 januari 1955.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Persson, anmäler efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen *vissa frågor om anslag ur kyrkofonden m. m.* samt anför därvid följande.

1. Arbetsgivarbidrag för vissa präster till den allmänna sjukförsäkringen m. m.

Enligt 38 § lagen om allmän sjukförsäkring är arbetsgivare pliktig att erlægga bidrag till kostnaderna för sjukvårdsförsäkringen och försäkringen för tilläggssjukpenning. Bidraget skall för varje kalenderår utgöra, såvitt angår sjukvårdsförsäkringen 0,1 procent och beträffande försäkringen för tilläggssjukpenning 1 procent, allt av den lön i penningar eller naturaförmåner, som arbetsgivaren under året utgivit till arbetstagare anställda hos honom. Härvid skall hänsyn dock icke tagas till arbetstagares lön i vad den överstiger 15 000 kronor för år räknat. Enligt 12 § lagen om moderskapshjälp är arbetsgivare vidare skyldig att för varje kalenderår erlægga bidrag till kostnaderna för tilläggspenning med 0,04 procent av den lön i penningar eller naturaförmåner, som han under året utgivit till arbetstagare anställda hos honom. I fråga om sådant bidrag skall i övrigt tillämpas vad som i, bland annat, 38 § lagen om allmän sjukförsäkring finnes stadgat om arbetsgivares bidrag till försäkringen för tilläggssjukpenning. I anslutning härtill må påpekas att skyldigheten att erlægga arbetsgivarbidrag enligt lagen om moderskapshjälp icke är beroende av vederbörande arbetstagares kön. Av det anförda framgår att det sammanlagda arbetsgivarbidraget enligt lagarna om allmän sjukförsäkring och om moderskapshjälp sålunda utgör 1,14 procent av vederbörande arbetstagares lön under kalenderåret.

Enligt ett i propositionen 1954: 167 gjort uttalande, vilket lämnats utan erinran av riksdagen, skall de bidrag till den allmänna sjukförsäkringen och till den allmänna moderskapsförsäkringen, som staten i egenskap av arbetsgivare har att erlægga, i fråga om affärsverken, riksbanken och riksgäldskontoret bestridas av vederbörande förvaltningsmyndigheter själva med anlitande av till respektive myndighets förfogande stående medel. Vad beträffar övriga statliga verk och inrättningar skall nämnda arbetsgivarbidrag beräknas av riksräkenskapsverket på grundval av den av verket förda statistiken över statens arbetstagare samt bestridas från ett för samtliga huvudtitlar gemensamt anslag, vilket ställes till nämnda ämbetsverks förfogande.

I anslutning till det sagda och ett i propositionen 1954: 217 gjort uttalande rörande ifrågavarande för flera huvudtitlar gemensamma anslag, vilket uttalande godtagits av riksdagen, har i årets statsverksproposition, bilagan tolfte huvudtiteln, under punkten 27 föreslagits, att å sistnämnda huvudtitel skall för nästa budgetår uppföras ett förslagsanslag av 15 000 000 kronor till Arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen m. m.

Vad angår prästerna inom statskyrkan åvilar skyldigheten att erlægga arbetsgivarbidrag beträffande de i pastoraten anställda församlingsprästerna vederbörande pastorat. I fråga om övriga präster inom statskyrkan, d. v. s. biskopar, garnisonspastorn i Boden, stiftsadjunkter, kontraktsadjunkter och pastoratsadjunkter — i den mån sist avsedd präst icke är församlingspräst — följer icke av gällande reglering med vilka medel arbetsgivarbidragen skall bestridas. Då avlöningen till dessa präster utgår ur kyrkofonden, synes det ligga närmast till hands, att jämväl arbetsgivarbidragen för ifrågavarande präster bestrides ur kyrkofonden. Ur nämnda fond utgår även avlöning till de i 6 § andra stycket 5) lagen om kyrkofond avsedda icke prästvigda tjänstebiträden åt församlingspräster. Jämväl arbetsgivarbidrag för nu avsedda tjänstebiträden torde böra bestridas ur kyrkofonden.

För att arbetsgivarbidragen för här åsyftade präster och icke prästvigda tjänstebiträden åt församlingspräster skall kunna bestridas ur kyrkofonden kräves en ändring av 6 § lagen om kyrkofond. Till frågan om denna lagändring torde jag få återkomma i det följande.

De ur kyrkofonden utgående arbetsgivarbidragen torde böra beräknas av statskontoret, som förvaltar kyrkofonden. Statskontoret bör därvid i fråga om de närmare beräkningsgrunderna samråda med riksförsäkringsanstalten. Bidragen bör av statskontoret utbetalas efter utgången av det kalenderår, som bidragen avser. Å bidragen bör dock förskott utgå.

Enligt verkställda överslagsberäkningar torde det sammanlagda beloppet av de arbetsgivarbidrag, som enligt vad här föreslagits skall bestridas ur kyrkofonden, för år 1955 kunna beräknas till omkring 30 000 kronor.

2. Anställande av en stiftsadjunkt för sjömansvård i Stockholms stift

Enligt 3 § prästlönereglementet må stifts- och kontraktsadjunkttjänster av Kungl. Maj:t inrättas högst till det antal riksdagen medgiver. Ifrågasvarande tjänster är enligt 17 § reglementet placerade i lönegrad Ce 25. Jämlikt 6 § andra stycket 1) lagen om kyrkofond skall kostnaderna för, bland annat, nämnda prästers avlöningsförmåner bestridas ur kyrkofonden.

Med bifall till en i propositionen 1953: 96 gjord framställning har riksdagen (skr 181) medgivit, att tillhopa 45 stifts- och kontraktsadjunkttjänster må finnas inrättade från och med den 1 juli 1953 tills vidare. Ifrågasvarande antal tjänster har av Kungl. Maj:t för tiden den 1 juli 1953—den 30 juni 1956 fördelats sålunda, att Luleå stift erhållit fem stiftsadjunkttjänster och fyra kontraktsadjunkttjänster samt övriga stift tilldelats följande antal stiftsadjunkttjänster, nämligen Lunds stift fem, Uppsala stift fyra samt vart och ett av Linköpings, Skara, Strängnäs, Västerås, Växjö, Göteborgs, Karlstads och Härnösands stift tre, Stockholms stift två och Visby stift en.

I propositionerna 1947: 64 och 1951: 101 har lämnats kortfattade redogörelser för innebörden och utvecklingen av den särskilda prästerliga tjänsteorganisation, som stifts- och kontraktsadjunkttjänsterna utgör. Till ifrågasvarande redogörelser torde här få hänvisas.

I anledning av två väckta — likalydande — motioner (I: 54 och II: 73) har 1954 års riksdag i skrivelse nr 223, under hänvisning till tredje lagutskottets utlåtande nr 22, anhållit, att åtgärder måtte vidtagas för inrättande av en stiftsadjunkttjänst för sjömansvård i Stockholms stift.

I förutnämnda motioner föreslogs att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att en stiftsadjunktur för sjömansvård inrättas i Stockholm. Beträffande de i motionerna anförda skälen till stöd för vad däri föreslagits torde få hänvisas till motionerna.

Över motionerna inhämtades yttranden av kammarkollegiet, statskontoret, domkapitlet i Stockholm och Stiftelsen Stockholms kyrkliga sjömansvård — Sjömansinstitutet. Motionerna avstyrktes av kammarkollegiet. Dessa tillstyrktes däremot av domkapitlet och nämnda stiftelse. Statskontoret ansåg, att möjlighet förelåg att tillgodose det i motionerna framförda önskemålet utan ökning av den av riksdagen fastställda stiftsadjunktsorganisationen, och anförde till stöd för nämnda uppfattning, bland annat, följande.

Stockholms stift omfattar två delar av helt olika karaktär dels Stockholm med dess förstäder och dels det övriga stiftet. För den del av befolkningen, som är bosatt utanför Stockholm och som omfattar ett invånarantal av omkring 180 000 personer, synes samma skäl föreligga som för övriga stift att anskaffa en stiftsadjunkt för bedrivande av sådan kyrklig

verksamhet, som stiftsadjunkter utövar inom andra stift. För den del åter av befolkningen, som är bosatt i huvudstaden eller dess förstäder, är förhållandena helt annorlunda. I betraktande av den obetydliga ytvidden, det stora antalet yngre församlingspräster och förekomsten av andra institutioner med kyrklig verksamhet, borde regelmässigt behov icke föreligga att anställa särskild stiftsadjunkt. Det synes emellertid klart, att skäl i och för sig kan anföras för att tillgodose den kyrkliga verksamheten bland sjömän. Med hänsyn till vad nyss anförts föreligger dock möjlighet härtill utan ökning av den av riksdagen fastställda organisationen. I detta sammanhang må för övrigt — såsom även tidigare skett — påpekas, att en särskild stiftsadjunkttjänst finnes inrättad i Visby stift med en folkmängd av endast 59 000 personer, ehuru antalet stiftsadjunkter i förhållande till folkmängden i övriga stift icke i något fall understiger 128 000 personer per adjunkt. För att erhålla full sysselsättning har nyssnämnda stiftsadjunkt ålagts biträda prästerna med predikningar i kyrkorna, ett förhållande som bör ses mot bakgrunden av att stiftet har det i relation till folkmängden största antalet präster i riket (42 på en folkmängd av 59 000 mot för exempelvis Lund 394 på en folkmängd av 995 000). Skulle således antalet stiftsadjunkter i Stockholm anses böra utökas, bör i första hand övervägas, om icke en sådan utökning bör kunna komma till stånd genom omfördelning av redan befintliga kyrkliga krafter.

Tredje lagutskottet anförde i sitt över motionerna avgivna — i riksdagsskrivelsen åberopade — utlåtande, bland annat, följande.

I motionerna I: 54 och II: 73 påpekas, att sjömansyrket för närvarande är ett övergångsyrke och att sjömanskåren lågt räknat till 60 procent består av personer hänförliga till åldersgruppen 16—25 år. Det måste i betraktande härav och med hänsyn till sjömannens oregelbundna levnadsförhållanden framstå såsom särskilt betydelsefullt, att sjömannens andliga och sociala omvårdnad behörigen tillgodoses. Att denna åsikt också omfattas av statsmakterna framgår därav, att särskilda statliga tjänster för sjömansvård inrättats i de flesta av rikets större hamnstäder. Någon sådan tjänst finnes dock icke i Stockholm, oaktat antalet på- och avmönstringar där är det näst största i landet. Detta förhållande finner säkerligen sin förklaring däri, att sjömansvården i Stockholm ansetts ha blivit tillfredsställande ordnad utan att sådan tjänst behövt inrättas.

Utskottet har också genom de upplysningar som lämnats om Sjömansinstitutets verksamhet och genom vad utskottet erfarit vid ett besök på institutet fått ett starkt intryck av att det därstädes med en jämförelsevis fåtalig personal bedrivna arbetet fyller högt ställda krav på god sjömansvård. Institutet får för sin verksamhet huvudsakligen lita till medel, som kan anskaffas genom insamlingar eller eljest inflyter i form av frivilliga bidrag. Såsom kammarkollegiet i sitt yttrande framhållit, synes institutet icke vara i omedelbart behov av ekonomiskt stöd från det allmänna. Medelsanskaffningen kräver dock avsevärt arbete för institutets personal, och de ekonomiska förutsättningarna för verksamheten måste med denna form för finansieringen vara osäkra. Därest en stiftsadjunkt för sjömansvård anställdes i Stockholm och denne — såsom förefaller naturligt — finge sin verksamhet i huvudsak förlagd till institutet, skulle dettas personal kunna ägna mera tid åt själva sjömansvården. Den kostnad det allmänna skulle få vidkännas för avlöning av en till institutet knuten stiftsadjunkt måste

betraktas såsom ringa i förhållande till den samhälleliga nytta institutets verksamhet innebär.

Utskottet anser sig med hänsyn härtill böra förorda, att en stiftsadjunkt-tjänst för sjömansvård inrättas i Stockholm. Huruvida detta kan ske inom ramen för nuvarande stiftsadjunktorganisation torde få ankomma på Kungl. Maj:t att överväga. Skulle en utökning av antalet stiftsadjunkter befinnas erforderlig, har Kungl. Maj:t att framlägga förslag härom för riksdagen.

Departementschefen. Av skäl, som anförts i utskottets av riksdagen godkända utlåtande, anser jag mig böra tillstyrka, att en stiftsadjunkt-tjänst för sjömansvård inrättas i Stockholms stift. Behovet av en dylik tjänst har syns statskontoret kunna tillgodoses inom ramen för nuvarande stiftsadjunktorganisation. Ämbetsverket har härvidlag anvisat två alternativ. Det ena är att en av de två i stiftet nu tjänstgörande stiftsadjunkterna skall lösgöras från sina nuvarande uppgifter och i stället avdelas för kyrklig verksamhet bland sjömän. Det andra alternativet går ut på att stiftsadjunkttjänsten i Visby stift skall indragas för att herefter tilldelas Stockholms stift. Till stöd för det första alternativet anför ämbetsverket, att såvitt angår den del av Stockholms stift, som utgöres av huvudstaden med förstäder, något behov av stiftsadjunkt icke torde föreligga, om man bortser från den kyrkliga sjömansvården. För återstoden av stiftet erfordras enligt ämbetsverkets mening endast en stiftsadjunkt. Ämbetsverkets nu återgivna uppfattning anser jag mig av flera skäl icke kunna godtaga. Jag får sålunda erinra om att, då antalet stiftsadjunkter i Stockholms stift år 1947 ökades från en till två, behov ansågs föreligga inom stiftet av två dylika präster för andra stiftsadjunktsuppgifter än sjömansvård. Sedan dess har folkmängden i detta stift stigit med något över 150 000 eller nära fem gånger mer än i övriga stift i genomsnitt, varjämte stiftsadjunkternas arbete kommit att utvidgas till allt fler verksamhetsgrenar. Vid inrättandet av de nuvarande stiftsadjunkttjänsterna i Stockholms stift var tanken, att vederbörande stiftsadjunkters verksamhet även skulle ompåna huvudstaden med förstäder. Enligt vad jag under hand inhämtat av biskopen i stiftet är stiftsadjunkternas verksamhet också i praktiken till stor del inriktad på huvudstaden och dess förstäder. Såsom exempel härpå må nämnas hållande av församlings- och ungdomsaftnar samt det på stiftets ungdomsinstitut å Graninge bedrivna ungdomsarbetet, omfattande kurser för utbildning av ungdomsledare och annan kursverksamhet avseende ungdom. Med hänsyn till vad jag här framhållit anser jag mig ej kunna tillstyrka det av statskontoret anvisade första alternativet. Ej heller finner jag mig kunna biträda det av ämbetsverket framförda andra alternativet, som bland annat innebär en indragning av den ende stiftsadjunkten i Visby stift. I anslutning härtill får jag erinra om att jag i propositionen 1953:96 i samband med en där behandlad fråga avstyrkte en av ämbetsverket även

då ifrågasatt indragning av sistnämnda tjänst. Vid propositionens riksdagsbehandling lämnades mitt uttalande utan erinran av riksdagen.

Under åberopande av det anförda föreslår jag, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att från och med den 1 juli 1955 inrätta ytterligare en stiftsadjunktjänst. Ifrågavarande tjänst bör tilldelas Stockholms stift. Tjänstens innehavare bör väsentligen ägna sig åt den kyrkliga sjömansvården i huvudstaden och ha sin verksamhet i huvudsak förlagd till sjömansinstitutet där.

3. Anvisande av medel till stifts- och kontraktsadjunkternas expenser

I anledning av väckt motion har 1953 års kyrkomöte i skrivelse nr 12 — under åberopande av första tillfälliga utskottets vid skrivelsen fogade betänkande nr 4 — anhållit att, efter av utskottet förutsatt utredning, erforderliga medel måtte ställas till förfogande ur kyrkofonden för bestridande av stiftsadjunkternas expenser för skrivmateriel och tjänstetelefon.

I nämnda utskottsutlåtande anföres huvudsakligen följande.

Utskottet delar motionärens uppfattning, att det icke är tillfredsställande att stiftsadjunkten av egna medel får bestrida sina kostnader för skrivmateriel och av honom i tjänsten använd telefon. Icke heller synes det riktigt att, på sätt som sker i vissa fall, medel insamlas inom stiftet på frivillighetens väg för att täcka dessa kostnader. Det torde, som motionären jämväl framhållit, vara skäligt att, sedan det allmänna tillsatt en befattningshavare, medel anvisas för täckande av dennes utgifter i och för tjänsten. Stiftsadjunkten, som i regel betjänar ett relativt stort område, torde näppeligen kunna på ett tillfredsställande sätt ombesörja sin tjänst, om han icke har telefon till sitt förfogande, genom vilken han icke blott själv kan komma i förbindelse med de olika församlingarna utan även kan nås i tjänsteärenden. Utskottet håller före, att åt varje stiftsadjunkt bör anvisas ett årligt anslag, som till sin storlek är bestämt med hänsyn till att adjunktens verkliga utgifter för expenser och tjänstetelefon täckes.

Kyrkomötets framställning tillstyrkes av *samtliga domkapitel* samt *kammarkollegiet* och *statskontoret*. *Domkapitlet i Luleå* föreslår, att även frågan om ersättning till kontraktsadjunkterna för deras expenser för skrivmateriel och telefon upptages till prövning, då sistnämnda präster intar en tjänsteställning likartad med stiftsadjunkternas.

Domkapitlen beräknar det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår för bestridande av stifts- och kontraktsadjunkternas expenser av här avsett slag till sammanlagt 28 450 kronor, innebärande i medeltal omkring 620 kronor per befattningshavare.

I sitt utlåtande i ärendet anför *kammarkollegiet* huvudsakligen följande.

Kammarkollegiet anser för sin del skäligt, att såväl stifts- som kontraktsadjunkternas kostnader för skrivmateriel och tjänstetelefon i princip bestrides ur kyrkofonden. Svårigheter möter självfallet att anslagsmässigt

beräkna det erforderliga medelsbehovet för ifrågavarande ändamål. De uppgivna kostnaderna för adjunkternas expenser varierar avsevärt icke blott emellan stiftet utan även emellan stiftsadjunkterna inom samma stift. I de uppgifter rörande expenserna, som lämnats av stiftsadjunkterna och vilka legat till grund för domkapitlens förslag till ersättning, synes i stor utsträckning såsom expenser för telefon ha medtagits hela abonnemangsvgiften, vilket icke synes tillfredsställande, då man torde få förut-sätta att telefonen av vederbörande användes även utom tjänsten. Med hänsyn bland annat härtill anser kollegiet det skäligt, att anslaget ur kyrkofonden beräknas efter ett belopp av 500 kronor per stifts- och kontraktsadjunkt. Kyrkofondsanslaget i sin helhet skulle sålunda kunna beräknas till 22 500 kronor för år. Enligt 6 § andra stycket 1) kyrkofondslagen skall kostnad för avlöningsförmåner åt stifts- och kontraktsadjunkterna bestridas ur kyrkofonden. Avlöningsförmånerna utgöres enligt 16 § 1 mom. prästlönereglementet bland annat av särskilda ersättningar, varom stadgas i 5 kap. nämnda reglemente. Enligt kollegiets mening bör i nämnda kapitel upptagas ett särskilt stadgande om att stifts- och kontraktsadjunkter äger åtnjuta ersättning för kostnader för skrivmateriel och tjänstetelefon enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t. Ersättningen får härigenom karaktären av en avlöningsförmån, och någon ändring i kyrkofondslagen behöver sålunda icke vidtagas.

Statskontoret förklarar sig icke kunna biträda den av kammarkollegiet föreslagna författningstekniska anordningen samt yttrar vidare, bland annat, följande.

Föreskrifter, som avser kostnader av ren expenskaraktär, bör särskilt med tanke på de av statsrevisorerna nyligen gjorda uttalandena icke betunga avlöningsreglementen. Att införa ett särskilt stadgande i kyrkofondslagen synes principiellt riktigast, då lagen är uppställd enligt enumerationsprincipen. Emellertid synes mindre tillfredsställande, att varje utvidgning av fondens användningsområde oavsett räckvidd och betydelse måste påkalla ändring av kyrkofondslagen, och en omarbetning av lagen borde därför komma till stånd. De viktigaste utgiftsändamålen bör alltjämt var för sig preciseras i lagen men härutöver bör allenast stadgas, att ur fonden kan bestridas även utgifter i övrigt, vilka av Kungl. Maj:t och riksdagen bestämmas. I avvaktan på en sådan ändring av kyrkofondslagen får statskontoret föreslå, att medel för nu ifrågavarande ändamål bestrides från det jämlikt 6 § andra stycket 9) utgående s. k. extrautgiftsanslaget. Detta anslag, vilket enligt beslut av 1951 års riksdag tills vidare må utgå med högst 50 000 kronor för budgetår, torde dock icke kunna utan förhöjning förslå för beviljande av nu ifrågavarande bidrag. Kungl. Maj:t torde därför böra inhämta riksdagens medgivande att tills vidare få i förekommande fall överskrida anslaget med för ändamålet erforderligt belopp. Vid uträkningen av medelsbehovet har domkapitlet kommit fram till mycket varierande belopp. Av vissa domkapitel har det årliga anslaget per adjunkt uppskattats till 1 000 kronor, av andra åter till omkring 300 kronor per år. Vid dessa beräkningar synes man dock ha medtagit hela abonnemangsvgiften för telefon, vilken självfallet icke bör ersättas. Erinras må, att i de fall då ersättning för telefon medgivits (t. ex. kyrkoherdar för döva och folkskolinspektörer) den regeln sedan gammalt tillämpats, att ersättning utgått för abonnemangsvgift överstigande den lägsta samt för

interurbansamtal i tjänsten. Kammarkollegiet har också efter viss reducering av ersättningen för telefon beräknat anslaget ur kyrkofonden efter ett belopp av högst 500 kronor per adjunkt. Statskontoret anser emellertid för sin del ett anslagsbelopp av denna storleksordning alltför högt. Erinras må, att medel till expenser till kyrkoherdar för döva — vilka befattningshavares distrikt till sin omfattning vida överstiger stiftet — med visst undantag utgår med högst 260 kronor per år. Under hänvisning härtill finner statskontoret för sin del skäligt, att anslaget ur kyrkofonden begränsas till ett belopp av högst 250 kronor per adjunkt och år. Anslagsbehovet skulle härigenom nedgå till 11 250 kronor för år.

Departementschefen. Jag anser mig böra tillstyrka, att medel anvisas ur kyrkofonden för bestridande av stifts- och kontraktsadjunkternas expenser för skrivmateriel och telefon.

I sina i ärendet avgivna yttranden har såväl kammarkollegiet som statskontoret varit inne på frågans författningstekniska sida. Det förslag, som därvid framförts av förstnämnda ämbetsverk, finner jag mig av flera skäl icke kunna biträda. I likhet med statskontoret anser jag det principiellt riktigast att i 6 § kyrkofondslagen införa ett stadgande, enligt vilket medel må utgå ur kyrkofonden för här avsett ändamål. I samband härmed vill jag även framhålla, att jag instämmer i statskontorets uttalande om det mindre tillfredsställande däri, att med nämnda lagrumms nuvarande utformning varje utvidgning av kyrkofondens användningsområde oavsett räckvidd och betydelse för med sig en ändring av lagrummet. Jag delar därför ämbetsverkets uppfattning, att en mera allmän omarbetning av detta lagrum i den av ämbetsverket antydda riktningen bör komma till stånd — något som för övrigt i ett tidigare sammanhang övervägts inom ecklesiastikdepartementet. En dylik omarbetning har dock syntts statskontoret kunna anstå. För egen del anser jag, att en nu åsyftad omarbetning av berörda lagrum är en fråga av sådan natur, att den icke lämpligen bör upptagas till närmare prövning, förrän den nu pågående sakkunnigutredningen om kyrkomötets grundlagsenliga befogenheter m. m. avslutats.

I avbidan på en här avsedd omarbetning av 6 § kyrkofondslagen föreslår statskontoret, att medel till stifts- och kontraktsadjunkternas expenser skall bestridas från det i 6 § andra stycket 9) kyrkofondslagen angivna extrautgiftsanslaget. Härigenom skulle ett nu eljest erforderligt tillägg till de nuvarande bestämmelserna i nämnda lagrum kunna undvikas, vilket statskontoret torde ha ansett önskvärt. Jag får emellertid erinra om att jag förut vid anmälan av frågan om anvisande av medel till arbetsgivarbidrag för vissa präster till den allmänna sjukförsäkringen m. m. föreslagit, att dessa bidrag ävenledes skall bestridas ur kyrkofonden. Ett undvikande av en lagändring i förevarande sammanhang förutsätter därför, att såväl här ifrågavarande expenser som berörda arbetsgivarbidrag bestrides från nämnda extrautgiftsanslag. En sådan anordning synes mig emellertid från flera synpunkter mindre lämplig. Såsom ett provisorium i avbidan på den

av mig förutsatta mera allmänna omarbetningen av förutnämnda lagrum föreslår jag, att nu i stället sådana, mindre ändringar av lagrummet göres, att med stöd därav nämnda expenser och arbetsgivarbidrag kan utgå ur kyrkofonden. Förslag till här avsedda ändringar har uppgjorts inom ecklesiastikdepartementet.

Såsom framhållits vid remissbehandlingen av kyrkomötets framställning, föreligger svårigheter att i nuvarande läge med någon större säkerhet beräkna medelsbehovet för bestridande av stifts- och kontraktsadjunkternas expenser för skrivmateriel och telefon. Av denna anledning synes mig nu en viss återhållsamhet böra iakttagas vid medelsanvisningen för ifrågasvarande ändamål. Med hänsyn till det sagda anser jag mig tills vidare böra räkna med en årlig medelstildelning av i genomsnitt 250 kronor per stiftsadjunkt och 200 kronor per kontraktsadjunkt. Ett med ledning av nämnda genomsnittsbelopp för budgetår beräknat anslag för varje stift bör av Kungl. Maj:t ställas till vederbörande domkapitels disposition. Anslaget bör av domkapitlet före budgetårets ingång fördelas mellan ifrågasvarande befattningshavare, därvid nämnda myndighet bör äga rätt att, om så prövas skäligt, jämka de av mig angivna genomsnittsbeloppen inom ramen för tilldelat anslag. Ersättning bör utgå endast för verifierade, av domkapitlet godkända utgifter. Av domkapitlet medgiven ersättning bör utbetalas av stiftsnämnden i egenskap av medelsförvaltande organ inom stiftet. I fråga om expenser för telefon bör ersättning utgå enligt samma grunder, som för närvarande gäller för jämförliga befattningshavare.

Vad beträffar ianspråktagande av medel ur kyrkofonden för bestridande av reseersättning åt stifts- och kontraktsadjunkter gäller nu, att Kungl. Maj:t må disponera erforderligt belopp ur fonden för nämnda ändamål. Det synes från praktisk synpunkt lämpligt, att Kungl. Maj:t även äger disponera erforderliga medel ur kyrkofonden för bestridande av samma befattningshavares expenser. Jag föreslår därför, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens bemyndigande härtill. För nästa budgetår beräknar jag medelsbehovet för ifrågasvarande ändamål till 11 300 kronor.

4. Bidrag till Lutherska världsförbundet

Med bifall till en i propositionen 1954:57 gjord framställning medgav riksdagen, att det jämlikt 6 § andra stycket 9) lagen om kyrkofond tills vidare med högst 50 000 kronor för budgetår utgående anslaget till extra utgifter för innevarande budgetår tillfälligt höjdes med 20 000 kronor för beviljande av ett bidrag å sistnämnda belopp till Lutherska världsförbundets svenska sektion för bestridande av dess medlemsavgift till förbundet.

I skrivelse den 19 oktober 1954 har världsförbundets svenska sektion

anhållit, att för nästa budgetår ett bidrag av 25 000 kronor måtte utgå till bestridande av sektionens medlemsavgift till förbundet. Till stöd härför anföres i skrivelsen huvudsakligen följande.

Under innevarande år har medlemsavgiften uppgått till 12 300 dollars eller cirka 63 000 kronor. Till bestridande av denna avgift har ur kyrkofonden utgått 20 000 kronor och från kyrkokassor i olika församlingar sammanlagt omkring 13 400 kronor. Nästan hälften av avgiften har därför måst finansieras med andra insamlingsmedel, bland annat rikskollektmedel, vilka egentligen är avsedda att helt gå till hjälpverksamheten bland nödställda trosfränder. Medlemsavgiften för nästa verksamhetsår, som omfattar tiden den 1 maj 1955—den 30 juni 1956, beräknas på grund av utökning av personalen i världsförbundets teologidepartement komma att stiga med minst 5 000 kronor.

Departementschefen. Vid min anmälan föregående år av den av världsförbundets svenska sektion gjorda framställningen om bidrag för innevarande budgetår lämnade jag en redogörelse för förbundets uppgift, verksamhet och organisation. Därjämte uttalade jag, bland annat, att det med hänsyn till den framskjutna ställning, som den svenska kyrkan av ålder intog bland de lutherska kyrkosamfundet, och med tanke på insatserna hittills från svenskt håll i de ekumeniska strävandena enligt min mening icke kunde anses annat än rimligt, att ett skäligt bidrag ur kyrkofonden lämnades till bestridande av den på världsförbundets svenska sektion ankommande medlemsavgiften till förbundet. Ett dylikt bidrag syntes mig icke mindre motiverat än det, som årligen utginge från riksstaten till ekumeniska nämnden för bestridande av den svenska andelen i årsavgiften till Kyrkornas världsråd.

Jag anser mig böra tillstyrka, att bidrag ur kyrkofonden utgår även under nästa budgetår till världsförbundets svenska sektion för bestridande av sektionen åvilande medlemsavgift till förbundet. Ifrågakarande bidrag, avseende medlemsavgiften för verksamhetsåret den 1 maj 1955 — den 30 juni 1956, synes mig böra bestämmas till samma belopp, varmed bidrag utgår under innevarande budgetår, d. v. s. 20 000 kronor. Liksom sistnämnda bidrag torde det nu föreslagna böra bestridas ur kyrkofondens extrautgiftsanslag. Enligt vad som framförts till mig av företrädare för världsförbundets svenska sektion kommer denna att vara i trängande behov av årligt bidrag ur kyrkofonden även för bestridande av medlemsavgifterna för verksamhetsåren efter det förutnämnda. Med hänsyn härtill synes mig möjlighet böra beredas Kungl. Maj:t att, i den mån världsförbundets svenska sektion prövas vara i behov av årligt bidrag ur kyrkofonden även för bestridande av nu åsyftade medlemsavgifter, bevilja dylikt bidrag. Jag anser mig därför böra föreslå, att nämnda extrautgiftsanslag, vilket för närvarande är maximerat till 50 000 kronor för budgetår, från och med nästa budgetår tills vidare må utgå med högst 70 000 kronor för budgetår. Såsom jag förut nämnt, må enligt riksdagens medgivande ifråga-

varande anslag för innevarande budgetår utgå med ett från 50 000 kronor till 70 000 kronor tillfälligt förhöjt belopp för beviljande av ett bidrag av 20 000 kronor till världsförbundets svenska sektion.

Hemställan

Under återopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) antaga förutnämnda inom ecklesiastikdepartementet upprättade förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond;

b) medgiva, att från och med den 1 juli 1955 tills vidare erforderliga medel ur kyrkofonden må disponeras för bestridande av arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen m. m. för biskopar och övriga stiftspräster samt andra befattningshavare, vilka åtnjuta avlöning ur kyrkofonden;

c) medgiva, att från och med den 1 juli 1955 tills vidare erforderliga medel ur kyrkofonden må disponeras för anställande av ytterligare en stiftsadjunkt;

d) medgiva, att från och med den 1 juli 1955 tills vidare erforderliga medel ur kyrkofonden må disponeras för bestridande av stifts- och kontraktsadjunkternas expenser för skrivmateriel och telefon;

e) medgiva, att från och med den 1 juli 1955 tills vidare det i 6 § andra stycket 9) lagen om kyrkofond omförmälda anslaget till extra utgifter må utgå med 70 000 kronor för budgetår.

Vad departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

E. Erlandsson